

ENQUESTA DE DRETS CULTURALS DE BARCELONA 2022

PARTICIPACIÓ, NECESSITATS I VALORS

Per al teu dret a participar en la vida cultural de la ciutat, el codi postal importa (i molt). Aquesta és una de les principals conclusions de la segona edició de l'Enquesta de drets culturals de Barcelona, impulsada per l'Ajuntament de la ciutat. L'enquesta analitza la diversitat de maneres en què la ciutadania viu la cultura, així com les desigualtats que algunes persones pateixen en l'exercici dels seus drets culturals. Amb aquesta enquesta Barcelona es converteix en una de les poques ciutats del món que compta amb un instrument per avaluar la diversitat i les desigualtats en els drets culturals de la seva població.

Metodologia i treball de camp

El treball de camp de l'Enquesta drets culturals de Barcelona es va desenvolupar el setembre de 2022 i va implicar la realització de 1.600 enquestes repartides per tres tipus de barris de la ciutat (renda alta, mitjana i baixa). Aquesta metodologia permet la representativitat dels resultats per al conjunt de la ciutat i pels diferents tipus de barris. En aquesta segona edició de l'enquesta, el qüestionari manté gran part de les preguntes de la primera edició (2019), per tal de facilitar l'anàlisi de l'evolució dels drets culturals de la ciutadania. A més, incorpora noves preguntes a partir de l'anàlisi d'altres enquestes a nivell local i internacional i del debat i contrast amb diferents grups de persones expertes.

Resultats principals

La importància del barri

Els resultats de l'enquesta evidencien que en alguns barris és més difícil exercir el dret a la cultura, donada l'acumulació de factors que generen desigualtat. Així, mentre el

58% de les persones que viuen en barris de renda baixa assisteixen regularment a activitats culturals, aquest percentatge creix fins al 75% en els barris de renda alta. Ara bé, l'enquesta també deixa clar que el barri és font de vida cultural. El dret a la cultura es viu en molts barris a través d'activitats i espais no sempre reconeguts com a culturals. I aquesta sembla una tendència creixent en el context post-pandèmia. Així, davant la pregunta oberta "per a vostè, quins són els 3 espais més importants per a la vida cultural d'un barri?", el 54% de les persones menciona un parc, una plaça o una platja. Aquests "altres" espais de vida culturals són reconeguts en tot els tipus de barris, i encara més entre les persones que viuen en barris de renda baixa. Per la seva banda, el 41% de les persones enquestades menciona els centres cívics i les biblioteques entre els espais culturals, un percentatge similar independentment del barri.

Pel que fa a les necessitats culturals, l'enquesta detecta que tothom en té, però que algunes persones encara més. Mentre el 53% de les persones que viuen en barris de renda alta voldrien dedicar més temps a la "pràctica" cultural (tocar instruments, pintar, escriure, etc.), aquest percentatge creix fins al 59% en els barris de renda baixa. L'enquesta evidencia també que les persones donen valor a la cultura, independentment del barri on viuen. Així, en una de les preguntes de l'enquesta, es va demanar puntuar entre 0 i 10 la importància de fer classes d'art i música a les escoles i instituts. El resultat va ser de gairebé 9 punts, tant en els barris de renda alta, com mitjana i baixa. En aquest mateix sentit, a tots els barris les persones volen decidir sobre la seva vida cultural. El 66% de les persones que viuen en barri de renda baixa ha participat o li agradaria participar en l'organització d'alguna activitat cultural. Un percentatge que creix fins al 73% en els barris de renda alta.

L'entorn familiar, un altre factor clau

L'entorn familiar condiona l'activitat cultural de les persones i l'exercici dels seus drets culturals. Un dels àmbits on més clarament es detecten desigualtats vinculades a la família és en la formació o educació artística. Mentre el 33% de persones que provenen de famílies amb més pràctica cultural tenen alguna formació musical, aquest

percentatge cau fins al 18% en famílies on la pràctica cultural ha estat més baixa.

En aquest mateix sentit, l'enquesta evidencia que les desigualtats afecten els drets culturals dels infants. En els barris i entorns familiars amb més recursos, els infants poden exercir més (i més sovint) els seus drets culturals. Mentre en els barris de renda alta el 77% de les famílies fa de manera habitual 3 o més activitats culturals amb els infants, aquest percentatge cau fins al 64% en els barris de renda baixa.

El gènere i l'origen: quan la diferència és desigualtat

L'enquesta de drets culturals de Barcelona evidencia la importància de la identitat de gènere i l'origen (migratori) per a la vida cultural de les persones. En aquest sentit, el tancament d'espais culturals afecta tothom, però també de manera desigual. Així, el 17% de les dones enquestades es va veure molt afectada pel tancament dels centres cívics, davant l'11% dels homes. Pel que fa al tancament de biblioteques, el nivell d'afectació també és diferent entre les persones nascudes a la Unió Europea (13%) i les persones amb nacionalitat extracomunitària (21%). També en relació a les biblioteques, mentre el 22% de les persones que viuen en barris de renda molt baixa es mostren molt afectades pel seu tancament, aquest percentatge és molt menor en els barris de renda molt alta (7%).

Una situació similar es detecta en relació al tancament dels centres de culte, que va afectar molt més a les dones, a les persones d'origen extracomunitari i a les persones que viuen en barris de renda molt baixa.

6 de juliol de 2023

L'equip responsable del desenvolupament de l'enquesta ha estat integrat per Montserrat Tort i Assumpta Manils (Observatori de Dades Culturals, Institut de Cultura de Barcelona) i Nicolás Barbieri (professor de la Universitat Oberta de Catalunya). S'ha comptat també amb l'assessorament i el suport tècnic de l'Oficina Municipal de Dades de l'Ajuntament de Barcelona.